

Analyzing the approaches of creating, maintaining and improving the academic integrity of students

Sakine. Ashrafi Fashi^{1*}, Habibollah. Nadjafi Hezarjaribi²

¹ Assistant Professor, Payame Noor University of Tehran, Tehran, Iran

² Professor, Payame Noor University of Tehran, Tehran, Iran

* Corresponding author email address: s.ashrafi@pnu.ac.ir

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Ashrafi Fashi, S., & Nadjafi Hezarjaribi, H. (2026). Analyzing the approaches of creating, maintaining and improving the academic integrity of students. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 32(1), 107-122.

© 2026 the authors. Published by Institute for Research and Planning in Higher Education (IRPHE), Tehran, Iran. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License.

ABSTRACT

Due to the increasing growth of academic misconduct in different levels of education around the world, the present study aims to investigate the concept of academic integrity and to identify approaches to creating, maintaining and improving academic integrity in Payame Noor University (PNU) students. In this study, qualitative research method and qualitative content analysis approach were used to analyze the data. The components used were identified based on a review of documents and semi-structured interview tools. In order to review the documents and analyze the interview findings, the inductive content analysis method was used at three levels: open, axial, and selective. To comprehensively identify the main components and subcomponents of approaches to creating, maintaining, and improving students' academic integrity, in addition to reviewing studies conducted in this field, a semi-structured interview was conducted with 20 professors and instructors at Payame Noor University (PNU) who were knowledgeable in the field of academic integrity. The results of the research showed that approaches to creating, maintaining, and improving students' academic integrity include three main components and six subcomponents, which are: 1- educational approaches a) teaching and learning process 2- educational interventions and behavior shaping. 2- Supportive approach a) Culture building b) Providing guidance and counseling services. 3- Punitive approaches a) Setting and approving laws and regulations b) Punishment and educational sanctions. Conclusion: Although many students consider academic dishonesty to be unfair, immoral, and against their religious values, this intentional unethical behavior is on the rise in the academic environment. Therefore, a proper understanding of academic dishonesty and the causes and conditions that underlie this phenomenon will help to adopt policies, initiatives, and collaborations to promote and apply values related to academic dishonesty, and to maintain and improve it.

Keywords: academic integrity, educational approaches, supportive approaches and punitive approaches.

واکاوی رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان

سکینه اشرفی فشی^{۱*}، حبیب الله نجفی هزار جریبی^۲

۱. استادیار دانشگاه پیام نور تهران، تهران، ایران

۲. استاد دانشگاه پیام نور تهران، تهران، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: s.ashrafi@pnu.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله

پژوهشی اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

اشرفی فشی، سکینه، و نجفی هزار جریبی، حبیب الله. (۱۴۰۵). واکاوی رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان. *فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی*، ۳۲(۱)، ۱۰۷-۱۲۲.

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY 4.0) صورت گرفته است.

با توجه به رشد فزاینده نقض درستکاری علمی در مقاطع مختلف تحصیلی در سراسر جهان، پژوهش حاضر با هدف بررسی درستکاری علمی و رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود آن در میان دانشجویان دانشگاه پیام نور انجام شد. در این پژوهش از روش کیفی و رویکرد تحلیل محتوای کیفی برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. مؤلفه‌های استفاده شده بر اساس بررسی اسناد و مدارک و ابزار مصاحبه نیمه ساختارمند شناسایی شد. به منظور بررسی اسناد و مدارک و تحلیل یافته‌های مصاحبه از روش تحلیل محتوای استقرایی در سه سطح باز، محوری و گزینشی استفاده شد. برای شناسایی جامع مؤلفه‌های اصلی و زیرمؤلفه‌های رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان، علاوه بر بررسی مطالعه‌های انجام شده در این زمینه، مصاحبه‌ای نیمه ساختارمند با ۲۰ نفر از استادان و مدرسان دانشگاه پیام نور آگاه در زمینه درستکاری علمی صورت گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان شامل سه مقوله اصلی و ۶ زیرمقوله است که عبارت‌اند از: ۱. رویکردهای تربیتی شامل فرایند تدریس و یادگیری و مداخلات آموزشی و شکل‌دهی به رفتار؛ ۲. رویکردهای حمایتی شامل فرهنگ‌سازی و ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره؛ ۳. رویکردهای تنبیهی شامل تنظیم و تصویب قوانین و مقررات و مجازات و تحریم آموزشی. نقض درستکاری علمی به‌عنوان یک رفتار غیراخلاقی عمدی در محیط دانشگاهی رو به گسترش است، اگر چه بسیاری از دانشجویان آن را ناعادلانه، غیراخلاقی و خلاف ارزش‌های مذهبی خود می‌دانند. بدیهی است که درک درست درستکاری علمی و علل و شرایط زمینه‌ساز این پدیده به اتخاذ سیاست‌ها، ابتکارات و همکاری‌هایی برای ترویج و اعمال ارزش‌های مرتبط با درستکاری علمی و حفظ و بهبود آن کمک خواهد کرد.

کلیدواژگان: رویکردهای تربیتی، رویکردهای حمایتی، رویکردهای تنبیهی، درستکاری علمی.

مقدمه

توسعه آموزش در دوران مدرن و استفاده رایج از فناوری‌ها موجب به‌کارگیری رویکردهای یادگیری نوآورانه شده و امکان افزایش دسترسی کامل و آسان به مطالب آموزشی، استفاده از رسانه‌های اجتماعی برای ذخیره و به اشتراک‌گذاری مطالب و مواد آموزشی را فراهم کرده و نیز امکان ادغام روش‌های مختلف برای فعال‌تر کردن یادگیری را فراهم ساخته است. با این حال، این امر چالش‌های جدی را در حفظ درستکاری علمی^۱ فراگیران ایجاد می‌کند (Alajami, 2021; Amzalag et al., 2021; Peterson, 2019; Sugiharto et al., 2023). درستکاری علمی اصطلاحی فراگیر برای تعهد به پاسداری از شش ارزش اساسی صداقت، اعتماد، انصاف، احترام، مسئولیت و شجاعت در فعالیت‌های دانشگاهی به‌منظور جلوگیری از طیف وسیعی از فعالیت‌های ناصادقانه است (Gamage et al., 2020). درستکاری علمی "صداقت تحصیلی" نامیده می‌شود و صداقت تحصیلی به معنای صادق بودن در کار علمی و مسئولیت‌پذیری تفسیر می‌شود (Lancaster, 2021). پژوهشگران معتقدند که درستکاری علمی اصطلاح بسیار گسترده‌ای است و تعریف آن بیشتر بر اساس اجماع گرفته شده است و در پرداختن به مسائل مربوط به رفتار نامطلوب تحصیلی فراگیران، به‌ویژه در آموزش متوسطه و عالی استفاده می‌شود (Eaton & Turner, 2020; Gamage et al., 2020; Sugiharto et al., 2023). طبق گفته مرکز بین‌المللی درستکاری علمی، درستکاری علمی «به‌عنوان تعهد به شش ارزش اساسی: صداقت، اعتماد، انصاف، احترام، مسئولیت و شجاعت حتی در مواجهه با ناملاپمات» تعریف شده است (مرکز بین‌المللی درستکاری علمی، ۲۰۱۴). مرکز درستکاری علمی (۱۹۹۹) اشاره کرد که درستکاری علمی بر مجموعه‌ای اصلی از ارزش‌ها استوار است که شامل موارد زیر است:

۱. صداقت: که در آن بازیگران دانشگاهی باید در تمام مراحل فرایند تحصیلی، چه به تنهایی و چه با دیگران در این زمینه، صداقت را رعایت کنند؛
 ۲. اعتماد: سطحی است که باید در آن اعتماد مشترک میان پژوهشگران یا میان دانشجویان و استادان ایجاد شود و در آن ایده‌ها آزادانه و آشکارا مبادله و درباره آنها بحث شود؛
 ۳. انصاف: تعیین معیارهای روشن برای تنظیم جنبه‌های رویه‌ای و ماهوی فرایند تحصیلی و ارتقای فضای فرصت‌های برابر؛
 ۴. احترام: احترام گذاشتن به اشتراک عقاید و دیدگاه‌های مختلف؛
 ۵. مسئولیت: مسئولیت شخصی هر یک از بازیگران دانشگاهی در قبال رعایت استانداردهای درستکاری علمی؛
 ۶. شجاعت: در موارد نقض درستکاری علمی اقدامات و مجازات‌های مناسب اتخاذ می‌شود (Alajami, 2021).
- درستکاری کلمه‌ای مبهم، پیچیده و چندبعدی است و برای افراد مختلف معنای متفاوتی دارد و از ابعاد مختلف فلسفی، اخلاقی، حقوقی، کرامت انسانی مد نظر و بررسی قرار می‌گیرد (Gottardello & Karabag, 2022). درستکاری تحصیلی گاهی به معنای مثبت (عمل بر اساس اصول و ارزش‌های اخلاقی و حرفه‌ای از جمله صداقت، اعتماد، انصاف، احترام، مسئولیت و شجاعت، در عمل پژوهش و در فرایند یاددهی-یادگیری) و گاهی به معنای منفی (سوء رفتار تحصیلی اعم از انجام دادن هر گونه تلاش یا اقدامی که ناقض اصول یکپارچگی تحصیلی مانند تقلب در امتحانات، سرقت ادبی، تبانی و ...) تعبیر می‌شود (Verissimo et al., 2022). همچنین دیویس و الشریفین (Davies & Al Sharefeen, 2022) درستکاری تحصیلی را فقط اجتناب از رفتار نادرست یا پایبندی به مجموعه‌ای از مقررات نمی‌دانند، بلکه آن را به معنای اعمال تصمیمات اخلاقی روزانه در مؤسسات آموزشی برای عادت دادن به این فرایند تعبیر می‌کنند. در کنار درستکاری علمی، درستکاری در پژوهش، که

¹ academic integrity

² International Center for Academic Integrity. Fundamental Values Project. 2014. Available online: <https://www.academicintegrity.org/fundamental-values/> (accessed on 10 August 2023).

به‌عنوان رفتار مسئولانه در پژوهش نیز شناخته می‌شود، به معنای پایبندی به استانداردهای اخلاقی و شیوه‌های خوب پژوهشی است. درستکاری تحصیلی و پژوهشی در پیشبرد توسعه علمی، تضمین اعتبار مطالعه و حفظ منافع جامعه در کل نقش مهمی دارد (Wu et al., 2025). پژوهشگران معتقدند که یادگیرندگانی که دارای درستکاری علمی هستند، رفتار ثابتی از خود نشان می‌دهند و اعمال و فعالیت‌های آنها به ارزش‌های خوب، ایجاد شادی، آرامش و رفاه و افزایش خوش‌بینی در خصوص موفقیت خود در آینده منجر می‌شود (Ramdani & Prakoso, 2019). علاوه بر این، به‌کارگیری این ارزش‌های اساسی (صداقت، اعتماد، انصاف، احترام، مسئولیت و شجاعت) ظرفیت فراگیران و رفتارهای اخلاقی آنها را بیشتر بهبود می‌بخشد (Sugiharto et al., 2023). درمقابل، درستکاری علمی ضعیف نه تنها بر فراگیران و کارکنان، بلکه بر شهرت و اعتبار مؤسسه‌های آموزشی تأثیر دارد و خطر دانش‌آموخته شدن متخصصان نالایق، با اخلاق حرفه‌ای ضعیف (O'Riordan & Lowney, 2021; Peterson, 2019) و حتی با رفتارهای غیراخلاقی در محیط‌های شغلی و در نهایت، فساد در کشورها (Alajami, 2021; Ballantine et al., 2023; Kadayam Guruswami et al., 2018; al., 2018) را به همراه دارد. نقض درستکاری علمی به‌عنوان نبود صداقت تحصیلی تلقی و به‌عنوان «رفتار غیراخلاقی عمدی در یک محیط آموزشی» تعریف می‌شود (Muhammad et al., 2020). پژوهش‌ها حاکی از افزایش روزافزون موارد نقض درستکاری علمی در تمام سطوح تحصیلی در سراسر جهان است (Alajami, 2021; Amzalag et al., 2021; Peterson, 2019). پژوهشگران به عوامل فردی و اجتماعی مختلفی نظیر ویژگی‌های فردی، تأثیرات همسالان، تأثیرات مربی و سیاست نهادی (Nelson et al., 2017)، رشد فناوری جدید (Alexander & Willis, 2020; Amzalag et al., 2021)، ارزش‌ها و فرهنگ فراگیران و موسسات آموزشی (Harris et al., 2020)، ساختار، خطی مشی و سیاست‌های سازمانی (McNeill, 2022) در ارتباط با سوء رفتار تحصیلی اشاره دارند.

پیشینه پژوهش

محمد و همکاران (Muhammad et al., 2020) در پژوهشی با بررسی پژوهش‌های منتشرشده قبلی و با استفاده از بحث‌های مبتنی بر دلفی با کارشناسان آموزش الکترونیکی، به بررسی و اولویت‌بندی عوامل نقض درستکاری علمی در دانشگاه‌های عربستان پرداختند و دوازده عامل اصلی را شناسایی کردند که با محیط یادگیری الکترونیکی، آگاهی از صداقت تحصیلی و اصول راهنمای آموزش الکترونیکی مرتبط بودند. گمیچ و همکاران (Gamage et al., 2020) در پژوهشی به بررسی امنیت ارزیابی در حوزه آموزش مجازی در دوران کرونا پرداخته و شیوه‌های دانشگاه‌های مختلف را در حفاظت از درستکاری علمی و چالش‌های مرتبط به آن را بررسی کرده‌اند. مک‌لود و ایتون (McNeill, 2022) نیز در پژوهشی آمیخته، به بررسی سیاست‌های درستکاری علمی در ۱۷ دانشگاه کانادا پرداخته و نظرسنجی اعضای هیئت علمی آن را در خصوص نقض درستکاری علمی دانشجویان بررسی کرده‌اند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که بیش از نیمی از اعضای هیئت علمی نقض درستکاری علمی را به‌عنوان یک مشکل حاد در مؤسسات خود می‌بینند. آنها بر این باورند که سیاست‌های سازمانی در اصل صحیح است، اما در اجرا ناکام می‌ماند. آنها اذعان داشتند که مسائل اداری نظیر نبود حمایت از سوی مدیریت و بار کاری بیش از حد ناشی از رسیدگی به مدارک و ارائه مدرک، دانشجویان ناآماده و مسائل زبانی و فرهنگی دانشجویان بین‌المللی از عوامل اصلی نقض درستکاری علمی است.

الجامی (Alajami, 2021) در پژوهشی درباره برخی از جنبه‌های مهم درستکاری علمی و تأثیر عوامل فرهنگی بر آن بررسی و در خصوص دو رویکرد آموزشی و تنبیهی برای مقابله با موارد نبود درستکاری علمی بحث کرد. ایمباش و همکاران (Imbush et al., 2021) در پژوهشی درباره نقش راهنمایی و مشاوره در پرورش مجدد درستکاری علمی در مؤسسات عالی بررسی کردند. یافته‌های آنها نشان داد که سطح درستکاری علمی در میان دانشجویان در مؤسسات عالی پایین است. از نظر آنها استفاده درست و به‌موقع از خدمات راهنمایی و مشاوره در مؤسسات عالی به مهار خطر نقض درستکاری علمی کمک شایانی خواهد کرد. مینوچا (Minocha, 2021) در پژوهشی به بررسی اهمیت درستکاری علمی،

راه‌های تقویت آن و کاهش تخلفات تحصیلی پرداخت. او ادعا کرد که ادغام درستکاری علمی با درستکاری اخلاقی رشته، توسعه حرفه‌ای و به اشتراک گذاشتن رویه‌ها و تجربه‌های خوب در برخورد با تخلفات تحصیلی، استراتژی مفیدی برای تقویت درستکاری علمی فراگیران است. همچنین دو استراتژی ارزیابی فرایندمحور در کنار محصول محور و طراحی ارزیابی معتبر برای پیوند دادن نظریه به عمل برای تقویت درستکاری علمی مفید است.

گوتاردلو و کارابگ (Gottardello & Karabag, 2022) در پژوهشی کیفی به بررسی ادراک اعضای هیئت علمی از نقش خود در درستکاری علمی و چگونگی تأثیر زمینه‌های فرهنگی بر ادراک‌شان پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که استادان بر این باورند که نقش تدریس فراتر از تشویق به یادگیری موضوع مورد مطالعه است و شامل ارائه آموزش و اطلاعات به دانشجویان در خصوص اهمیت اجتناب از رفتار نادرست تحصیلی مانند تقلب و سرقت ادبی است.

لیتید و همکاران (Leithead et al., 2023) در پژوهشی درباره زمینه‌های آسیب‌پذیری در ارتباط با درستکاری علمی در بسترهای آموزش از راه دور یا آموزش ترکیبی بررسی کردند و متذکر شدند که تصمیم‌گیری‌های اخلاقی و استفاده از حمایت‌ها و منابع دانشجویی بهترین شیوه برای ارتقای درستکاری علمی است. ایتون و همکاران (Eaton & Turner, 2020) در پژوهشی به بررسی رابطه بین درستکاری علمی و بهزیستی روانی در میان دانش‌آموزان دوره متوسطه پرداختند. یافته‌های آنها در این زمینه به پنج موضوع سوگیری منفی، ناهماهنگی تعاریف، تنش‌های پارادایمیک، تمرکز بر عوامل استرس‌زای خارجی و تمرکز بر سلامت روان قبل از یک حادثه بحرانی اشاره می‌کند. سوگیهارتو و همکاران (Sugiharto et al., 2023) پژوهشی را با هدف تعیین چگونگی تأثیر خدمات مشاوره مبتنی بر رویکرد اکولوژیکی بر درستکاری علمی انجام دادند. نتایج آنها حاکی از تأثیر خدمات مشاوره مبتنی بر رویکرد زیست‌محیطی بر درستکاری علمی دانش‌آموزان و بهبود آن بود. کاستوپولوس و مک‌لین (Kostopoulos & MacLean, 2023) با توجه به دیدگاه‌های مختلفی که در زمینه مفهوم درستکاری علمی وجود دارد، در پژوهشی به بررسی، تعریف و ابهام‌زدایی از این مفهوم پرداختند.

بررسی پژوهش‌های گذشته حاکی از آن است که درستکاری علمی مفهومی پیچیده و چندبعدی است که نه تنها به‌عنوان تعهدی از سوی فراگیران، بلکه از طریق تلاش مشترک همه افراد دخیل در مؤسسات آموزشی نظیر دانش‌آموزان، معلمان، مدیران، مشاوران، کتابداران و همکاران پژوهشی امکان‌پذیر است (Gamage et al., 2020; Kostopoulos & MacLean, 2023). درستکاری علمی موجب بهبود و افزایش ظرفیت فراگیران و رفتارهای اخلاقی آنها (Sugiharto et al., 2023)، شهرت و اعتبار مؤسسه‌های آموزشی (O'Riordan & Lowney, 2021; Peterson, 2019) و سلامت محیط‌های شغلی و درنهایت، رفاه کشورها می‌شود. بسیاری از پژوهشگران معتقدند که بسیاری از موارد نقض درستکاری علمی به دلیل مسائل فرهنگی، نبود قوانین و مقررات روشن و درک نشدن موارد نقض درستکاری علمی صورت می‌گیرد (Amzalag, 2019; Peterson, 2019; Alajami, 2021) نیز اذعان می‌دارد که درستکاری علمی دارای ابعاد آموزشی، نهادی و رشدی است. شیوه برخورد با موارد نقض درستکاری علمی مستلزم توجه و بررسی علل و عوامل آن، نوع، شدت و گستردگی آن در میان فراگیران و آثار و نتایج آتی این رفتار در زندگی شخصی فراگیران، مراکز و مؤسسات آموزشی و جامعه و همچنین روش‌های ایجاد و بهبود آن است.

با توجه به نقش و اهمیت درستکاری علمی در رشد و بهبود زندگی فردی، تحصیلی، شغلی و اجتماعی فراگیران (Minocha, 2021)، استفاده گسترده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در عرصه آموزش و پرورش و همچنین درک و شناخت ناکافی از این مفهوم به‌ویژه در بسترهای آموزش آنلاین و شیوه‌های ایجاد، حفظ و بهبود آن (Gamage et al., 2020; Peterson, 2019) و کمبود پژوهش‌های انجام شده در کشور در این زمینه (طبق بررسی پژوهشگر)، سبب شد تا پژوهش حاضر با هدف بررسی مفهوم درستکاری تحصیلی و رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود آن در میان دانشجویان دانشگاه پیام‌نور انجام شود و به دنبال پاسخگویی به سؤالات زیر بود:

رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور کدامند؟ و به چه ابعادی تقسیم می‌شوند؟

روش پژوهش

هدف پژوهش حاضر شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور بود. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا کیفی بود و با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام شد. ابزار پژوهش اسناد و متون تخصصی و مصاحبه‌های نیمه‌هدایت شده بود. داده‌های پژوهش از دو بخش بررسی متون و مصاحبه با صاحب‌نظران درستکاری علمی استخراج شد. در بخش بررسی متون، جامعه آماری پژوهش شامل کلیه کتاب‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها، منابع فارسی و انگلیسی متعدد در زمینه رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی بود که از پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر جمع‌آوری شد. همچنین در بخش مصاحبه‌ها، جامعه آماری شامل استادان و مدرسان دانشگاه پیام نور بود که با مفهوم درستکاری علمی آشنایی داشتند و می‌توانستند پژوهشگر را در شناسایی رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی یاری رسانند. برای شناسایی، انتخاب و بررسی مقالات و مشارکت‌کنندگان از شیوه «نمونه‌گیری هدفمند» استفاده شد. در بخش متون، ۲۸ واحد (مقاله و پایان‌نامه) بر اساس نمونه‌گیری هدفمند و انطباق با معیارهای پژوهش انتخاب و تحلیل شدند.

معیارهای مد نظر برای انتخاب مقالات در این پژوهش عبارت بودند از: الف. مطالعات تجربی و مروری که بر درستکاری علمی تأکید داشتند؛ ب. در محدوده زمانی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۵ چاپ شده‌اند؛ ج. حاوی مطالب مرتبط با موضوع پژوهش هستند. در بخش مصاحبه‌ها نیز بر اساس قاعده کفایت نظری تعداد ۲۰ نفر انتخاب شدند. از ۳۱ واحد متن (مقاله، پایان‌نامه، کتاب، اسناد، منشورها و استانداردهای آموزشی دانشگاه‌ها) که مضامین (واحدهای تحلیل) از آنها انتخاب شد، حدود ۰/۱۹ درصد (۶ واحد) بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۹ و ۰/۸۱ درصد (۲۵ واحد) در بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۵ به چاپ رسیده‌اند و بیشترین تعداد متون ۲۳ واحد (۰/۷۴ درصد) بین سال‌های ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۵ به چاپ رسیده است. از ۲۰ نفر صاحب‌نظر انتخاب شده، از نظر نوع مدرک، ۱۷ نفر دکتری تخصصی (۸۵ درصد) و ۳ نفر کارشناسی ارشد (۱۵ درصد) بودند؛ بیشترین تعداد مربوط به دکتری تخصصی (۸۶ درصد) بود و از نظر وضعیت استخدام، از این تعداد ۱۶ نفر عضو هیئت علمی (۸۰ درصد) و ۴ نفر مدرس حق‌التدریس (۲۰ درصد) بودند که همه آنها دستکم بیش از ۱۰ سال سابقه تدریس در دانشگاه پیام نور را داشتند.

در این پژوهش با توجه به پرسش‌های پژوهش از روش کیفی و تحلیل محتوا استفاده شد. تحلیل محتوا روشی تحقیقی برای گرفتن نتایج معتبر و قابل تکرار از داده‌های استخراج شده از متن است. در واقع، تحلیل محتوا را می‌توان روشی تحقیقی برای تفسیر محتوای داده‌های متنی از طریق فرایند طبقه‌بندی نظام‌مند، کدبندی و تیم‌سازی یا طراحی الگوهای شناخته‌شده دانست (Imani & Noshadi, 2015).

نحوه اجرای پژوهش بدین صورت بود که ابتدا با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی با روش کدگذاری سه مرحله‌ای باز، محوری و انتخابی، به تحلیل و مشخص ساختن مقوله‌های اصلی و زیرمقوله‌های رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی پرداخته شد. به طوری که در طی کدگذاری باز، خط به خط داده‌ها خوانده و مفاهیم و جملات و تجارب اصلی استخراج و مقولات و طبقات اولیه تشکیل شدند. در مرحله کدگذاری محوری داده‌ها طبقه‌بندی و زیرطبقات مشخص شد و در مرحله کدگذاری انتخابی یا گزینشی مقولات اصلی و نهایی از مقولات ایجاد شده توسط کدگذاری محوری شکل یافت. سپس با ۲۰ نفر از اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه پیام نور به صورت «نیمه هدایت‌شده» مصاحبه شد. سؤالات اساسی برای شناسایی مقوله‌ها در هر مصاحبه عبارت بودند از: رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور کدامند؟ و چه ابعاد و مؤلفه‌هایی دارند؟ علاوه بر سوال مذکور، پژوهشگر با توجه به شرایط و احساس نیاز از سؤالات دیگری نیز برای رفع ابهام و شفاف‌سازی بیشتر در پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان استفاده کرد. بعد از انجام هر مصاحبه، یادداشت‌برداری و پیاده کردن آن صورت گرفت و سپس مصاحبه‌ها به صورت دو به دو مقایسه شدند. در واقع، فرایند تحلیل مصاحبه‌ها به صورت استقرایی انجام شد؛

یعنی ساخت ذهنی و چارچوب مفهومی از قبل تعیین شده‌ای برای کدگذاری و مقوله‌بندی وجود نداشت. بلکه مصاحبه‌ها به صورت آزاد شکل گرفت. داده‌های حاصل از مصاحبه نیز در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و درنهایت، منتخب تحلیل شدند. در مراحل اولیه نشانگرها، زیرمؤلفه‌ها و مؤلفه‌های شناسایی شده بیشتر جزئی و پراکنده بودند و تصویر ناقصی از رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور را ارائه دادند، اما به مرور زمان و با مطالعه بیشتر و حرکات رفت و برگشتی در بین متون و مصاحبه‌ها، درک و تصویر جامع‌تر و دقیق‌تری از رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور حاصل شد. همچنین برای اعتبار ابزار از روایی محتوایی و برای پایایی نیز از روش کدگذاری مجدد استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌ها به شناسایی سه بعد و شش مؤلفه در رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور منجر شد که به ترتیب عبارت‌اند از:

۱. رویکردهای تربیتی: الف) فرایند تدریس و یادگیری؛ ب) مداخلات آموزشی و شکل‌دهی به رفتار؛
۲. رویکرد حمایتی: الف) فرهنگ‌سازی؛ ب) ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره؛
۳. رویکردهای تنبیهی: الف) تنظیم و تصویب قوانین و مقررات؛ ب) مجازات و تحریم آموزشی.

در **جدول ۱** ابعاد و مؤلفه‌ها شناخته شده رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور آورده شده است.

جدول ۱

رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور

ردیف	مصاحبه‌ها	اسناد و مدارک	مؤلفه	ابعاد	متغیر
R1- ۱	۷	۱-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۱۰-۱۵	فرایند تدریس و یادگیری	رویکردهای تربیتی	درستکاری علمی
R1- ۲	۱۱	۶-۸-۹-۱۰-۱۴-۱۵-۲۳-۲۵-۲۷-۲۸	مداخلات آموزشی و شکل‌دهی به رفتار		
R2- ۱	۱۰	۳-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۵-۲۶-۲۷-۲۸	فرهنگ‌سازی	رویکردهای حمایتی	
R2- ۲	۹	۵-۹-۱۰-۱۴-۱۶-۲۱-۲۲	ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره		
R2- ۱	۶	۱-۸-۱۰-۱۲-۲۴-۲۵-۲۷-۲۸	تنظیم و تصویب قوانین و مقررات	رویکردهای تنبیهی	
R2- ۲	۸	۱-۳-۶-۸-۱۰-۱۴-۲۳-۲۷-	مجازات و تحریم آموزشی		

در ادامه هر یک از ابعاد و مؤلفه‌ها به اختصار و با استفاده از اسناد و مدارک و روایت‌های مشارکت کنندگان تبیین شده است.

۱. رویکردهای تربیتی

رویکرد تربیتی به ظرفیت‌سازی و بهبود مهارت فراگیران به منظور ارتقای درستکاری علمی اطلاق می‌شود (Alajami, 2021) و شامل دو مؤلفه فرایند تدریس و یادگیری و مداخلات آموزشی و شکل‌دهی به رفتار است.

الف) فرایند تدریس و یادگیری: کلیه عناصر تدریس و یادگیری از جمله تعیین اهداف آموزشی بر اساس طبقه‌بندی اهداف بلوم و توجه به طبقات بالای یادگیری، منابع و محتوای کتاب درسی، روش تدریس فعال، شیوه‌های یادگیری مشارکتی، جو و فضای آموزشی، ارتباط مربی و متعلم و شیوه‌های ارزشیابی، در درستکاری علمی فراگیران نقش مؤثری دارند.

مصاحبه‌شونده شماره ۴ چنین بیان کرد: "استفاده از روش‌های تدریس فعال، مشارکت دادن فراگیران در فرایند یادگیری و فرصت اظهار نظر احساس اعتماد به نفس، مسئولیت‌پذیری بیشتری به فراگیران می‌دهد و آنها را برای رسیدن به اهدافشان متعهدتر می‌کند". مصاحبه‌شونده شماره ۷ گفت: "تعیین اهداف درسی روشن، به‌کارگیری روش‌های تدریس مؤثر و خلاق، شیوه‌های ارزشیابی فرایندمحور و مشارکت فراگیران در کنار تنظیم محتوای کتب درسی و برنامه‌های درسی اخلاق‌محور، در ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان نقش مؤثری دارد".

درستکاری علمی نیاز اصلی آموزش، یادگیری و پژوهش است (Bretag, 2016). پژوهشگران معتقدند که ایجاد فعالیت‌های آموزشی بر اساس ارزش‌های بنیادی درستکاری علمی (صداقت، اعتماد، انصاف، احترام، مسئولیت و شجاعت) پیشنهادشده از سوی مرکز بین‌المللی درستکاری علمی (ICAI, 2021) ضروری است (Celik & Razi, 2021). مصاحبه‌شونده شماره ۳ چنین اظهار کرد: "دادن مسئولیت بیشتر به دانشجویان در زمینه یادگیری و فعالیت‌های اجتماعی، بالا بردن میزان سخن‌گویی و سطح انتظارات استادان و دانشگاهیان، درستکاری علمی دانشجویان را بهبود می‌بخشد. مربیان و استادان با ارائه ارزش‌های اساسی و زیربنایی درستکاری سازمانی، در فرایند آموزش و یادگیری در بهبود این مفهوم نقش مؤثری دارند. گوتاردلو و کارابگ (Gottardello & Karabag, 2022) متذکر می‌شوند که نقش تدریس فراتر از تشویق به یادگیری موضوع مورد مطالعه است و شامل ارائه آموزش و اطلاعات به دانشجویان در خصوص اهمیت اجتناب از رفتار نادرست تحصیلی مانند تقلب و سرقت ادبی است. مصاحبه‌شونده شماره ۱۲ چنین اظهار کرد: "آموزش مهارت‌های اساسی یادگیری و مطالعه، تعیین هدف تحصیلی و برنامه‌ریزی برای دستیابی به آنها و آموزش فرایند اجرای پژوهش به دانشجویان، آنها را برای مواجهه با شرایط و انتظارات جدید آماده می‌کند". مصاحبه‌شونده شماره ۸ گفت: "حجم زیاد کتب درسی و غیر کاربردی بودن آنها در زندگی فردی و شغلی سبب از بین بردن انگیزه برای یادگیری می‌شود. به نظرم هماهنگی بین آموخته‌های فراگیران (دانش، نگرش و مهارت) با نیاز شغلی در درک مفید بودن اصول یکبارچگی تحصیلی و تداوم آن بسیار چشمگیر است".

حمایت‌های دانشجویی و استفاده از بهترین شیوه‌های تحصیلی (Leithead et al., 2023)، ارزیابی فرایندمحور در کنار محصول‌محور، طراحی ارزیابی معتبر برای پیوند دادن نظریه (Minocha, 2021)، استفاده از طبقه‌بندی اهداف آموزشی بلوم در تمرینات آموزشی و یادگیری (Gamage et al., 2020)، جذب فراگیر به سمت فرایند یک پروژه تحقیقاتی به‌عنوان یک تجربه لذتبخش و جست‌وجوی راه حل مشکلات جدید به روشی معتبر (Alajami, 2021)، تشویق آگاه‌سازی فراگیران مبنی بر استفاده صحیح و اخلاقی از آثار دیگران (Alajami, 2021) و ادغام ارزش‌های اخلاقی در سراسر برنامه درسی، در بهبود یادگیری فراگیران نقش چشمگیری دارد.

ب) مداخلات آموزشی و شکل‌دهی به رفتار: لازم است محیط کلاس درس برای فعال کردن رفتار مثبت فراگیران و کاهش رفتار نامطلوب دستکاری و برنامه‌هایی به‌منظور تشویق رفتار مطلوب و تنبیه و خاموشی رفتار نامطلوب طراحی و اجرا شود و همچنین مداخلات شناختی رفتاری به‌صورت فردی و گروهی صورت گیرد.

مصاحبه‌شونده شماره ۲ چنین اظهار کرد: "برای تقویت ارزش‌های زیربنایی درستکاری علمی، مدرسان نیز باید افرادی صادق، مسئولیت‌پذیر و قابل اعتماد باشند. نه تنها رفتار و کلام مدرسان، بلکه میزان پذیرش و احترام آنها به دانشجو، رعایت کردن انصاف در دادن تکالیف درسی و ارزیابی، تسلط بر محتوا و میزان سخت‌کوشی و تلاش آنها در کل فرایند تدریس و آموزش، در ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی

دانشجویان نقش مؤثری دارد." مصاحبه‌شونده شماره ۱۳ گفت: "استادان و دانشگاهیان به‌عنوان یک الگو عمل می‌کنند. زمانی که استاد در کار خود سختکوش و مسئولیت‌پذیر باشد و استعداد، توان و شخصیت دانشجویان را بپذیرد و به آنها احترام بگذارد، مسلماً دانشجویانی که پرورش یافته او هستند، ناخودآگاه چنین ویژگی‌هایی خواهند داشت." مصاحبه‌شونده شماره ۱۶ بیان کرد: "نه تنها نظم، تصویب و اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات درستکاری علمی در رعایت کردن آن نقش اساسی دارد، بلکه درک درست و پذیرش آگاهانه و عادلانه فرض کردن این قوانین توسط دانشجویان به‌عنوان افراد آگاه و بالغ بسیار مؤثر است. نظرسنجی از آنها درباره ارزش‌ها، اصول و قوانین و مشارکت آنها در امور دانشگاه به‌ویژه بدنه خودگردان دانشجویی انجمن‌های علمی، بسیج دانشجویی و نهاد رهبری بسیار مؤثر است."

درستکاری علمی مستلزم دانش اخلاقی و دانستن چستی عدم درستکاری علمی و چگونگی اجتناب از آن است (Alajami, 2021). مصاحبه‌شونده شماره ۱۷ چنین اظهار کرد: "توجه، تشویق و تقویت رفتارهای حاکی از درستکاری علمی و در کنار آن، حذف یا کاهش عوامل و موقعیت‌ها یا شرایط ایجادکننده تخلف‌های تحصیلی و همچنین معرفی و تقدیر از دانشجویانی با درستکاری علمی بالا از سوی استادان و دانشگاهیان بسیار مؤثر است." پژوهشگران معتقدند که ۱. آموزش پیشگیرانه و مهارت‌سازی (Eaton & Turner, 2020)، آموزش تصمیم‌گیری اخلاقی و پرورش توان استدلال برای قضاوت و تصمیم‌گیری اخلاقی (Leithead et al., 2023; Penaluna & Ross, 2022; Peterson, 2019)، ۲. استفاده از شیوه‌های شکل‌دهی به رفتار درستکاری علمی نظیر ارائه دستورالعمل‌های روشن، بحث درباره چالش‌های درستکاری علمی، آموزش و تقویت مهارت پژوهش و مهارت‌های استناددهی و همچنین تکرار و یادآوری سیاست و خط‌مشی‌های درستکاری مؤسسات آموزشی (Gamage et al., 2020; Stephens, 2015) و ۳. تغییر در محیط به‌منظور کاهش رفتارهای سوء تحصیلی (Stephens, 2015) در بهبود درستکاری علمی دانشجویان نقش مؤثری دارند.

۲. رویکردهای حمایتی

رویکردهای حمایتی به توسعه محیط‌های آموزشی و یادگیری حمایتی و ایجاد ساختار حمایتی به‌منظور تشویق فراگیران برای یادگیری موفقیت‌آمیز اشاره دارد و شامل دو مؤلفه فرهنگ‌سازی و ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره است.

الف) فرهنگ‌سازی: ایجاد و انتقال ارزش‌های درستکاری علمی و پژوهشی از طریق الگوی نقش، معرفی فراگیران شاخص در این زمینه و برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی، معرفی طرح‌هایی برای آشناسازی و آگاهی‌رسانی از قوانین و مقررات آموزشی و پژوهشی و همچنین ایجاد نظام حمایت اجتماعی و سازمانی از فراگیران در این زمینه بسیار مؤثر خواهد بود.

مصاحبه‌شونده شماره ۶ چنین اظهار کرد: "صداقت، اعتماد، انصاف، احترام، مسئولیت و شجاعت اصول و ارزش‌هایی هستند که باید از دوران کودکی و در بطن خانواده مورد تأیید و تأکید قرار بگیرد و در فرد نهادینه شود. به‌نظم رعایت ارزش‌های بنیادی درستکاری علمی ریشه در خانواده فرد و شخصیت او دارد." مصاحبه‌شونده شماره ۱۵ گفت: "توجه، تأکید و انتظار نمره بالا از سوی والدین در تمام طول زندگی (خانوادگی، اجتماعی و تحصیلی) فرد، حاوی این پیام نه تنها برای دانشجویان، بلکه سایر فراگیران در تمام سطوح تحصیلی است که هدف اصلی آموزش و پرورش کسب نمره بالاست، ولو به هر قیمتی و این خود زمینه رفتارهای ضد ارزش‌های درستکاری را ایجاد می‌کند."

عدم درستکاری علمی ممکن است به‌عنوان یک موضوع اخلاقی و تصمیم‌گیری اخلاقی ظاهر شود، اما همچنین می‌تواند تحت تأثیر تجربه و ارزش‌های شخصی فراگیران و فرهنگ جامعه شکل بگیرد (Penaluna & Ross, 2022). از نظر لیتید و همکاران (Leithead et al., 2023) ایجاد فرهنگی که شامل ارزش‌های اخلاقی در تمام سطوح آموزشی از ابتدایی تا عالی باشد، برای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی بسیار مهم و ضروری به نظر می‌رسد. مصاحبه‌شونده شماره ۱ چنین بیان کرد: "رفتارهایی از قبیل تقلب تحصیلی و کپی‌برداری و خرید و فروش کارهای پژوهشی و ... در میان دانشجویان خیلی رایج است. من و خیلی از دوستان و همکلاسی‌هایی که می‌شناسم، در ترم‌های اول و دوم تمام

کتاب و نمونه سؤالات را مطالعه می‌کردیم و تکالیف درسی را مو به مو انجام می‌دادیم و در آخر نمره ما با سایر دانشجویان تفاوتی نداشت و بعضاً نمره آنها بالاتر بود. در ترم‌های بالاتر و مشاهده دانشجویان سال بالایی متوجه شدم که لازمه موفقیت تحصیلی تلاش و سختکوشی و مطالعه نیست، بلکه انجام دادن تقلب، دوست شدن با استاد، وساطت قرار دادن افراد برای گرفتن نمره، عجز و التماس و گدایی نمره است." مصاحبه‌شونده شماره ۴ چنین اظهار کرد: "ایجاد یا تغییر ارزش و فرهنگ زمان زیاد و تلاش منسجم احزاب مختلف را می‌طلبد و نیازمند راهاندازی دفاتر بررسی رفتار، کمیون‌ها، مراکز نگارش و ارائه حمایت‌های آموزشی همچون دستورالعمل‌های درسی و روش‌های تدریس است." پژوهشگران معتقدند که به‌منظور نهادینه کردن فرهنگ درستکاری علمی شایسته است که از تعیین و اعمال مجازات برای نقض درستکاری علمی به سمت پیشگیری و آموزش حرکت کنیم (Akbar, 2020). همچنین دوره‌های آموزش عملی درستکاری علمی و پژوهشی و ایجاد یک محیط پژوهشی اخلاقی برای بهبود درستکاری در پژوهش در میان دانشجویان بسیار مهم است. هوآنگ و زنگ (Huang & Zheng, 2022) ادعا می‌کنند که علاوه بر آموزش، باید فرهنگ درستکاری پژوهشی ترویج شود. این فرهنگ باید محققان را از دریافت‌کنندگان منفعل آموزش به شرکت‌کنندگان فعال در آموزش و تصمیم‌گیری تبدیل کند و مؤسسات پژوهشی را از صرفاً سازمان‌دهندگان آموزش به دست‌اندرکاران ارزیابی پژوهش و ساخت‌وساز محیطی تبدیل کند (Wang et al., 2025). ارائه دوره آموزشی به دانشجویان در خصوص رویه‌های اخلاقی قابل قبول در زمینه دانشگاهی و ارائه دستورالعمل‌های روشن درباره چرایی و چگونگی محور قرار دادن درستکاری علمی، توجه و گسترش درستکاری علمی به‌عنوان یک ارزش نهادی در کلاس‌ها و یک رویه رایج در میان همه دانشگاهیان و دانشجویان، ایجاد فرهنگی مبتنی بر اینکه نقض درستکاری علمی در مؤسسه قابل تحمل نیست و بحث درباره تجربه‌های عملی اعضای هیئت علمی درگیر در زمینه موارد نقض درستکاری علمی و رویه‌های انضباطی برای متخلفان، استفاده فراگیران به‌عنوان مروجان فعال درستکاری علمی، معرفی دانشگاهیان که درستکاری علمی را تجربه کرده‌اند و به‌عنوان قهرمانان، در فرهنگ‌سازی درستکاری علمی فراگیران در محیط آموزشی نقش مؤثری دارد (Alajami, 2021; Green & Dittenber, 2022; Peterson, 2019).

ب) ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره: مشاوران و راهنمایان آموزشی و تحصیلی از طریق ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی، بیان دانش و تجربه‌های سایر مربیان و فراگیران از موارد نقض درستکاری علمی و پیامد روحی، روانی و شناختی و کمک به فراگیران از طریق مشاوره شخصیتی، روانشناختی و تحصیلی در ارتقای درستکاری علمی فراگیران نقش مهمی دارند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۵ چنین اظهار داشت: "برگزاری جلسات مختلف توسط استادان، کارکنان و مشاوران تحصیلی، بحث و گفت‌وگو راجع به رعایت قوانین و مقررات، تأکید بر اهمیت و لزوم رعایت ارزش‌های اخلاقی و صداقت علمی، توضیح و تبیین قوانین و مقررات، مسائل و مشکلات ناشی از رعایت نکردن قوانین و مقررات و بیان اشتراک تجربه‌های مثبت و منفی شرکت‌کنندگان در این زمینه راهگشاست." پژوهش‌ها حاکی از آن است که ارائه درست و به‌موقع خدمات راهنمایی و مشاوره در مهار خطر عدم درستکاری علمی نقش مؤثری دارد. مؤسسات آموزشی می‌توانند با بهره‌گیری از خدمات راهنمایی و مشاوره، توسعه اخلاقی و ترویج ارزش‌ها درستکاری علمی فراگیران را بالا ببرند (Imbush et al., 2021). لذا، برقراری ارتباط مؤثر میان مشاوران و استادان، مشاور و مدیریت مدرسه، مشاور و سایر افراد مهم به‌منظور بهبود درستکاری علمی امری ضروری است (Ahmad, 2017).

مصاحبه‌شونده شماره ۲ چنین اظهار کرد: "فشارهای زندگی و مسئولیت‌های چندگانه دانشجویان را مجاب می‌کند که در انجام دادن تکالیف درسی، انجام دادن پروژه‌های تحصیلی و امتحانات صادقانه عمل نکنند. حمایت از دانشجویان و ارائه خدمات مشاوره به دانشجویانی که مشکلات تحصیلی و خانودگی دارند، به سبب شنیده شدن و درک شدن، مهم انگاشته می‌شود و همین امر باعث ایجاد انگیزه برای انجام دادن صادقانه مسئولیت‌ها و وظایف تحصیلی می‌شود." مشاوران تحصیلی از اقدامات راهنمایی و مشاوره پیشگیرانه و اصلاحی برای بهبود درستکاری

علمی استفاده می‌کنند. آنها از طریق راهنمایی و ارائه مشاوره‌های فردی و گروهی، فراگیران را به دوری از انواع رفتارهای سوء تحصیلی تشویق و آنها را از موضع حقوقی جرم مطلع می‌کنند و آگاهی عمومی آنان را درباره ارزش‌های درستکاری علمی و آسیب‌های نقض درستکاری علمی بالا می‌برند (Imbush et al., 2021).

۳. رویکردهای تنبیهی

از منظر تحریم‌ها برای مقابله با تخلفات تحصیلی استفاده می‌شود (Alajami, 2021) و شامل دو مؤلفه تنظیم و تصویب قوانین و مقررات و مجازات و تحریم آموزشی است.

الف) تنظیم و تصویب قوانین و مقررات: تنظیم، تدوین و ارائه قوانین و دستورالعمل‌های روشن در خصوص بایدها و نبایدهای رفتاری فراگیران و مقررات سازمانی، تعیین نوع کمک و منبع کمک برای انجام دادن تکالیف فراگیران در درستکاری علمی آنها نقش مؤثری دارد. مصاحبه‌شونده شماره ۱۰ چنین بیان کرد: "قوانین آیین‌نامه‌های تحصیلی یک عامل بازدارنده رفتارهای ناقض درستکاری دانشجویان است. این نامه‌ها پیام‌های واضحی در مورد باید و نبایدهای رفتاری و تخلفات تحصیلی به دانشجو مخابره می‌کند". مصاحبه‌شونده شماره ۹ و ۱۴ چنین اظهار داشتند: "به نظرم قانونمندی و حاکمیت قانون در همه جا خوب است، اما پیش از آن باید نیاز و خواست آگاهانه به رعایت قانون در کارکنان، اعضای هیئت علمی و متقاضیان آموزش عالی شکل گیرد و آنها منافع و سودمندی قانون نظیر حفظ آزادی و کرامت انسانی، احترام و اعتماد و مسئولیت‌پذیری را درک کنند.

مصاحبه‌شونده شماره ۵ چنین گفت: "روشن‌سازی قوانین درستکاری علمی، اطلاع‌رسانی از پیامدهای سوء رفتار و فرایند ایجاد یا تجدید سیاست درستکاری علمی مهم است". مصاحبه‌شونده شماره ۷ چنین اظهار داشت: "تنظیم، تصویب و اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات (با ماهیت سازمانی) مختلف نظیر سرقت علمی دانشگاهی، قوانین حق چاپ و ... و همچنین کاربرد نرم‌افزارهای مختلف برای تشخیص چهره، تأیید اصالت فردی، تشکیل شناسنامه مجازی، مشابهت‌یاب و ... به‌منظور اولاً رعایت اصول و الزامات درستکاری علمی، درثانی پیشگیری و ثالثاً شناسایی و برخورد با موارد نقض آن می‌تواند مؤثر باشد".

مؤسسات آموزشی با تنظیم ساختارها و سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها، شیوه‌ها، انتظارات سازمانی، تنظیم و تصویب قوانین و مقررات مربوط به ارزشیابی و امتحانات، منشورنامه و آیین‌نامه انضباطی، تشکیل کمیسیون‌ها و کمیته‌های رسیدگی به تخلفات، فرایند رسیدگی به تخلفاتی مانند تقلب و سرقت ادبی، گرفتن تعهدات آموزشی و انضباطی در کاهش موارد نقض تقلب تحصیلی نقش مؤثری دارند (Çelik & Razi, 2021; Gamage et al., 2020).

ب) مجازات و تحریم آموزشی: دادن اخطار شفاهی و خصوصی، اخطار کتبی درج در پرونده انضباطی، اخراج از کلاس، اخراج موقت از مدرسه، تغییر محل تحصیل و محرومیت از تحصیل در مدارس دیگر منطقه از شیوه‌های تنبیهی و تحریم‌های آموزشی در برخورد با فراگیران متخلف است.

مصاحبه‌شونده شماره ۱۰ چنین اظهار کرد: "تعیین و تصویب آیین‌نامه‌های روشن، لازم‌الاجرا و متناسب با دانشجو به‌منظور جلوگیری از سوء تفاهم و اجرای مجازات‌های عادلانه بسیار مؤثر است". ایتون و همکاران (Eaton & Turner, 2020) متذکر شده‌اند که مدیریت پرونده تخلفات تحصیلی از جمله جلسات دادرسی، تجدید نظر و حتی رسیدگی‌های حقوقی زمینه‌ساز درستکاری علمی می‌شود. مصاحبه‌شونده شماره ۳ چنین اظهار داشت: "حتی اگر قوانین خوبی در زمینه رسیدگی و برخورد با موارد ناقض آشکار ارزش‌های درستکاری علمی وجود داشته باشد، با این حال از سوی استادان و دانشگاهیان مجدانه اجرا نمی‌شود. این قوانین و مقررات در حد بروشورها و تعهدنامه‌ها باقی می‌ماند و این امر سبب تکرار رفتارهای سوء و گسترش آن در بین سایر دانشجویان شده است. این درحالی است که اجرای قوانین و برخورد جدی، حاکی از

برنامه انضباطی دانشگاه و سلامت سازمان آموزشی است." الجامی (Alajami, 2021) معتقد است که برخورد جدی با موارد نبود درستکاری علمی و اتخاذ رویکردهای تنبیهی به توسعه شیوه‌های درستکاری تحصیلی کمک می‌کند. مصاحبه‌شونده شماره ۶ چنین گفت: " در نظر نگرفتن مجازات‌های سخت برای ناقضان درستکاری علمی، باعث تمایل به دور زدن الزامات نظارتی برای دانشگاهیان و دانشجویان می‌شود". پژوهشگران متذکر شده‌اند که تحریم دامنه متفاوتی از حضور اجباری در کارگاه‌های درستکاری علمی درباره خط مشی سازمانی (Penaluna & Ross, 2022)، انجام دادن یک تکلیف اضافی، انجام دادن تکلیف همراه با جریمه، سرزنش یا تعلیق تا اخراج (Alajami, 2021) را در بر می‌گیرد. آنها معتقدند که قبل از تصمیم‌گیری در خصوص مجازات مناسب، شایسته است که ابتدا شرایط و موقعیت موارد نقض درستکاری علمی، محدوده و میزان تکرار آن، زمان انجام شدن تخلف، شرایط و موقعیت فراگیر و میزان آشنایی او با مقررات، ضوابط و آیین‌نامه‌ها تحصیلی و همچنین عواقب استفاده زیاد از تنبیه و تحریم بررسی شود (Alajami, 2021).

بحث و نتیجه‌گیری

درستکاری علمی اصلی اساسی در بسیاری از مؤسسات آموزشی است و کد اخلاقی را ارائه می‌دهد که استادان و دانشجویان در دانشگاه باید به آن احترام بگذارند. نهادهای ارائه‌دهنده آموزش همچون دانشگاه‌ها تشویق می‌شوند تا فرایندهای مؤثری را برای ارتقای درستکاری علمی، شناسایی، بررسی و پاسخگویی به موارد نقض عملکرد تحصیلی آن اجرا کنند. در این پژوهش مفهوم درستکاری علمی و رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور بررسی شد. نتایج پژوهش نشان داد که رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان شامل سه مقوله اصلی و ۶ زیرمقوله است که عبارت‌اند از: ۱. رویکردهای تربیتی شامل الف) فرایند تدریس و یادگیری و ب) مداخلات آموزشی و شکل‌دهی به رفتار؛ ۲. رویکردهای حمایتی شامل الف) فرهنگ‌سازی و ب) ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره؛ ۳. رویکردهای تنبیهی شامل الف) تنظیم و تصویب قوانین و مقررات و ب) مجازات و تحریم آموزشی.

رویکردهای تربیتی: فرایند تدریس و یادگیری اولین رویکرد بعد از رویکردهای تربیتی در ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور است. از نظر کاستوپولوس و مک‌لین (Kostopoulos & MacLean, 2023) افزایش آگاهی و آموزش درستکاری علمی و اهمیت اجتناب از رفتار نادرست تحصیلی، بحث و گفت‌وگو با فراگیران در زمینه درستکاری علمی و عواقب نقض آن همراه با بررسی نمونه‌های گذشته، نمایش ارزش‌های بنیادی درستکاری تحصیلی در طول فرایند تدریس و یادگیری در رفتار، گفتار و عملکرد معلم و ایفای نقش به‌عنوان الگو از دوره ابتدایی تا سطوح عالی تحصیلی در بهبود درستکاری علمی نقش مؤثری دارد. علاوه بر این، توسعه مهارت‌های علمی قوی دانشجویان (Kostopoulos & MacLean, 2023)، رشد قضاوت و استدلال اخلاقی آنها (Nelson et al., 2017)، ایجاد فعالیت‌های آموزشی بر اساس ارزش‌های بنیادی درستکاری علمی، تدوین برنامه‌های درسی مبتنی بر ارزش‌های اخلاقی همچون صداقت، همدلی، عمل اخلاقی (Betawi, 2023) و درنهایت، گنجاندن بهترین شیوه‌های درستکاری علمی در فرایندهای آموزشی و پژوهشی (Gottardello & Karabag, 2022) موجب درستکاری علمی دانشجویان می‌شود. این بعد با نتایج برخی از پژوهش‌ها (Alajami, 2021; Betawi, 2018; Betawi, 2023; Gamage et al., 2020; Leithead et al., 2023; Minocha, 2021) همسویی دارد.

مداخلات آموزشی و شکل‌دهی به رفتار دومین بعد از رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور است. بر اساس نظریه رفتارگرایی، معلمان و مشاوران با استفاده از فنون و روش‌های تغییر و اصلاح رفتار، رفتارهای اخلاقی مبتنی بر ارزش‌های بنیادی درستکاری علمی نسل‌های آینده را شکل می‌دهند (Mattar, 2022). آنها با برقراری روابط مثبت، آموزش مستقیم مسئولیت‌هایشان، الگودهی و سرمشق قرار دادن رفتارهای درستکاری علمی، تقویت و پاداش‌دهی به آنها، تأییدهای کلامی و ارائه بازخوردهای عاطفی مثبت رفتار

مطلوب درستکاری علمی را در فراگیران ایجاد می‌کنند (Glendinning et al., 2025). آموزش پیشگیرانه و مهارت‌سازی، تقویت رفتارهای مبتنی بر درستکاری علمی و تغییر در محیط به‌منظور کاهش رفتارهای سوء تحصیلی در این زمینه بسیار مؤثر است (Stephens, 2015). این بعد با برخی از نتایج پژوهش‌ها (Alajami, 2021; Eaton & Turner, 2020; Gamage et al., 2020; Penaluna & Ross, 2022; Peterson, 2019) همسویی دارد.

رویکردهای حمایتی: فرهنگ‌سازی اولین بعد از رویکرد حمایتی از رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور است. لیتید و همکاران (Leithead et al., 2023) اذعان می‌دارند که برای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی افراد، خلق کردن فرهنگی که شامل ارزش‌های اخلاقی در تمام سطوح آموزشی از ابتدایی تا عالی، بسیار مهم و ضروری است. در همین خصوص به‌منظور نهادینه کردن فرهنگ درستکاری علمی باید از مجازات برای نقض درستکاری تحصیلی به سمت پیشگیری و آموزش حرکت کنیم (Akbar, 2020). تبدیل مفهوم درستکاری علمی به یک ارزش نهادی با استانداردهای منسجم، شفاف‌سازی انتظارات با فراگیران، توانمندسازی فراگیران برای قبول مسئولیت و اطمینان از ارزیابی منصفانه، به ایجاد فرهنگ درستکاری علمی کمک خواهد کرد (Lancaster, 2021). تدوین منشور اخلاق دانشگاهی و سایر سیاست‌ها و مقررات داخلی، افزایش آگاهی از معضلات اخلاقی و انگیزه دانشجویان، حمایت و تشویق تحمل نکردن تخلفات تحصیلی (Bieliauskaitė, 2021) و تمرکز بر یادگیری، اجتناب از اعمال فاسد، ادغام اخلاق در سراسر برنامه درسی و غیره به ایجاد و تقویت فرهنگ درستکاری تحصیلی منجر می‌شود (Imbush et al., 2021). در واقع، شکل‌گیری و نهادینه‌سازی هنجارها و ارزش‌های درستکاری علمی در افراد، نیازمند تلاش، کوشش و عملکرد بی‌وقفه همه عوامل آموزشی است. یک رویکرد کلیدی برای مقابله با رفتار نادرست دانشگاهی و نبود صداقت در آموزش عالی، توسعه راهبردهای سراسری مؤسسه برای ترویج فرهنگ یکپارچگی تحصیلی از طریق فعالیت‌هایی مانند ارائه راهنمایی و آموزش برای همه ذینفعان در خصوص پذیرش ارزش‌های مرتبط با صداقت تحصیلی (صداقت، انصاف، اعتماد، مسئولیت، احترام و شجاعت) است. در کنار ارائه راهنمایی در انجام دادن مسئولانه پژوهش، توسعه سیاست‌های پژوهشی، حمایت نهادی برای نظارت بر اخلاق پژوهش، طراحی و توسعه برنامه درسی و ارزیابی و رهبری اخلاقی بسیار مؤثر است (Tauginienė et al., 2019). این بعد با نتایج برخی از پژوهش‌ها (Akbar, 2020; Alajami, 2021; Çelik & Razi, 2021; Leithead et al., 2023) همسو است.

دومین رویکرد حمایتی از رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور، ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره است. جلسات مشاوره و راهنمایی فرصت آشنایی با مفهوم درستکاری علمی، به اشتراک‌گذاری بیانیه الگو درباره درستکاری علمی، قوانین امتحانی و درستکاری علمی را فراهم می‌سازد. همچنین فرصت بحث درباره چالش‌هایی که فراگیران با آن مواجه‌اند و ماهیت فشرده ترم دانشگاه و سرعت شتابانی را، که آنها در دوره‌ها تجربه خواهند کرد، ایجاد می‌کند (Kostopoulos & MacLean, 2023). مراکز راهنمایی و مشاوره با اقدامات پیشگیرانه و اصلاحی به‌عنوان یک ابزار واقعی برای پرورش مجدد درستکاری علمی در مؤسسات عالی تلقی می‌شوند. از مشاوران انتظار می‌رود که با برگزاری جلسات منظم با همه دانشجویان، آنها را از مسئولیت‌های اساسی خود آگاه سازند، اطلاعات مفید درباره موضع قانونی جرم را ارائه دهند و آگاهی‌های عمومی را در خصوص فضایل درستکاری علمی و آسیب‌های نادرست تحصیلی بالا ببرند. آنها همچنین با تشویق دانشجویان به دوری از انواع دوگانگی تحصیلی و برجسته کردن خطرهای ناشی از رفتارهای سوء تحصیلی، از حساسیت مناسب همه ذینفعان درگیر در محیط آموزشی اطمینان حاصل می‌کنند و درستکاری علمی را عمومیت می‌بخشند (Imbush et al., 2021)؛ لازمه این امر برقراری ارتباط مؤثر میان کادر آموزشی و اداری و خدماتی است که می‌تواند تا حد زیادی از آسیب‌های نبود درستکاری علمی جلوگیری کند (Ahmad, 2017). این بعد با نتایج برخی از پژوهش‌ها (Sugiharto et al., 2023)؛ (Ahmad, 2017; Imbush et al., 2021) همسویی دارد.

رویکردهای تنبیهی: تنظیم و تصویب قوانین و مقررات، آگاه‌سازی و انتشار اطلاعات درباره آنها اولین بعد از رویکردهای تنبیهی از رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور است. بیلیاسکیتی (Bieliaskaitė, 2021) اذعان می‌دارد که درستکاری علمی و پژوهشی با صدور یا ایجاد اصلاحاتی در قوانین و اعمال مجازات‌هایی برای تخلفات علمی تقویت می‌شود. این اصلاحات را می‌توان از طریق نهادینه‌سازی و قانونگذاری، ایجاد مؤسساتی برای ارتقای اخلاق علمی و پژوهشی و همچنین برخورد با تخلفات دانشگاهی (دفاتر بازپرسان، کمیته‌های اخلاقی و غیره) اعمال کرد. در واقع، اعلام قوانین و مجازات‌های مربوط به تخلفات تحصیلی به فراگیران یادآوری می‌کند که دستورالعمل‌های خاص اعلام شده از سوی استادان و قوانین و مقررات امتحانی و سیاست‌های مربوط را رعایت کنند. این اعلامیه فرصتی را برای فراگیران فراهم می‌کند تا مسئولیت‌های خود را بپذیرند و درباره آنها فکر و تعهد خود را به صداقت و درستکاری اعلام کنند (Kostopoulos & MacLean, 2023).

بر اساس سیاست‌ها و منشورهای دانشگاه آمریکایی کویت¹ در زمینه درستکاری تحصیلی، دانشجویان ملزم به مطالعه و امضای تعهدنامه و رعایت اصول و قوانین شخصی، اجتماعی و تحصیلی هستند که به صراحت در قوانین رفتار دانشجویی آمده است. نبود مطالعه و درک یا رعایت نکردن این اصول و قوانین، دانشجویان را از این الزامات مستثنا نمی‌کند. دانشگاه این حق را دارد که طی مراحل قانونی، در خصوص نقض این آیین‌نامه و هرگونه استاندارد رفتاری سازمانی و مقررات و رویه‌های تحصیلی که در آیین‌نامه‌های رفتاری دانشجویان تعریف شده است، اقدام انضباطی علیه دانشجویان انجام دهد و این شامل تقلب و سرقت ادبی به هر شکلی است (مانند امتحان و مقالات پژوهشی). تخطی از این قوانین ممکن است از اخطار به دانشجو تا رد شدن در امتحان، جریمه شدن و اخراج دانشجو از دانشگاه همراه شود (Hassan, 2023). این بعد با نتایج برخی از پژوهش‌ها (Gamage et al., 2020; Kostopoulos & MacLean, 2023) همسو است.

دومین بعد از رویکردهای تنبیهی از رویکردهای ایجاد، حفظ و بهبود درستکاری علمی دانشجویان دانشگاه پیام نور مجازات و تحریم آموزشی است. گرین و دیتنبر (Green & Dittenber, 2022) اذعان می‌دارند که در بیشتر مؤسسات، رویکرد حفظ درستکاری علمی بر اساس تئوری بازدارندگی در سطوح مختلف موفقیت است. برای آنکه بازدارندگی مؤثر باشد، باید یقین معقول (احتمال گرفتار شدن)، تیزبینی (اجرای سریع مجازات) و شدت (جریمه به اندازه کافی سخت) وجود داشته باشد. انجام دادن هر گونه اقدام انضباطی علیه رفتارهای قانون شکنانه فراگیران و نقض هر یک از ارزش‌ها و هنجارهای درستکاری علمی البته، با رعایت عدالت و انصاف نشانه قانونمداری، انتظام و سلامت سازمانی دانشگاه پیام نور است. گذشت، نادیده گرفتن و سهل‌گیری دانشگاهی در زمینه تخلفات تحصیلی شاید در کوتاه‌مدت موجب جلوگیری از تنش، برخورد و اضطراب دانشجویان و کارکنان شود، اما در بلندمدت موجب سیر نزولی ارزش‌هایی چون صداقت، اعتماد، تلاش، پشتکار و مسئولیت-پذیری فراگیران می‌شود و به وجهه و اعتبار دانشگاه و مدارک تحصیلی آسیب‌های جبران ناپذیری خواهد زد (Alajami, 2021). این بعد با نتایج برخی از پژوهش‌ها (Alajami, 2021; Eaton & Turner, 2020; Penaluna & Ross, 2022) همسویی دارد.

پیشنهاد

با توجه به نتایج پژوهش، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

۱. انجام دادن فرایند تدریس و یادگیری مبتنی بر ارزش‌های درستکاری علمی همراه با برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی درستکاری

علمی؛

¹. The American University of Kuwait (AUK)

۲. شرکت دانشجویان، استادان، پژوهشگران، کارکنان و مقامات دانشگاهی در بحث‌هایی درباره تعریف درستکاری تحصیلی، عوامل مؤثر بر آن، در کنار بررسی تجربه‌های قبلی هر یک از آنها؛
۳. معرفی، تشویق و الگوسازی فراگیران و دانشگاه‌های شاخص در این زمینه، در کنار ترویج فرهنگ و نهادینه‌سازی ارزش‌ها درستکاری علمی؛
۴. تنظیم و تصویب قوانین و مقررات در زمینه درستکاری علمی و آشناسازی و آگاهی‌رسانی آنها؛
۵. در نظر گرفتن جریمه‌ها و تنبیه‌هایی برای ناقضان قوانین و مقررات آموزشی و پژوهشی و برخورد منصفانه و قاطعانه با متخلفان.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

References

- Ahmad, R. (2017, September). Teacher guidance and counseling efforts to prevent cheating behavior 9th International Conference for Science Educators and Teachers (ICSET 2017).
- Akbar, A. (2020). Academic Integrity in the Islam World: The Impact of culture 6th International Conference PAEB 2020 First Virtual ENAI Conference Conference Proceedings.
- Alajami, A. (2021). Promoting ethical behavior and how junior investigators perceive academic integrity: Critical approach. *Current Research in Behavioral Sciences*, 2, 100027-100021. <https://doi.org/10.1016/j.crbeha.2021.100027>
- Alexander, E. C., & Willis, K. (2020). Academic Dishonesty: Then and Now, A Comparison. https://digitalcommons.kennesaw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1456&context=ama_proceedings
- Amzalag, M., Shapira, N., & Dolev, N. (2021). Two sides of the coin: lack of academic integrity in exams during the corona pandemic, students' and lecturers' perceptions. *Journal of Academic Ethics*, 20(2), 243-263. <https://doi.org/10.1007/s10805-021-09413-5>
- Ballantine, J. A., Guo, X., & Larres, P. (2018). Can future managers and business executives be influenced to behave more ethically in the workplace? The impact of approaches to learning on business students' cheating behavior. *Journal of Business Ethics*, 149(1), 245-258. <https://doi.org/10.1007/s10551-016-3039-4>
- Betawi, A. (2018). Calling for character education: promoting moral integrity in early childhood education in Jordan. *Early Child Development and Care*, 190(2), 1-12. <https://doi.org/10.1080/03004430.2018.1489383>
- Betawi, I. A. (2023). Children for integrity: The influence of moral stories on pre-schoolers' integrity values. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 28(2), 541-553. <https://doi.org/10.1177/13591045221094694>
- Çelik, O., & Razi, S. (2021, Online). Developing an academic integrity policy writing assistant for K12 schools In European conference on Academic Integrity and Plagiarism (ECAIP).
- Davies, A., & Al Sharefeen, R. (2022). Enhancing academic integrity in a UAE safety, security defence emergency management academy- the Covid-19 response and beyond. *International Journal for Educational Integrity*, 18(1), 17. <https://doi.org/10.1007/s40979-022-00110-3>
- Eaton, S. E., & Turner, K. L. (2020). Exploring academic integrity and mental health during COVID-19: Rapid review. *Journal of Contemporary Education Theory & Research (JCETR)*, 4(2), 35-41. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3748713
- Gamage, K. A., Silva, E. K. D., & Gunawardhana, N. (2020). Online delivery and assessment during COVID-19: Safeguarding academic integrity. *Education Sciences*, 10(11), 301-301. <https://doi.org/10.3390/educsci10110301>
- Glendinning, I., Çelik, O., Sivasubramaniam, S., Henek-Dlabolová, D., ZehirTopkaya, E., Aksoy-Pekacar, K., Trevisiol, O., & Razi, S. (2025). Guidelines on developing effective academic integrity policies: A comprehensive guide for higher education institutions.
- Gottardello, D., & Karabag, S. F. (2022). Ideal and actual roles of university professors in academic integrity management: a comparative study. *Studies in Higher Education*, 47(3), 526-544. <https://doi.org/10.1080/03075079.2020.1767051>
- Green, M., & Dittenber, D. (2022). Measuring Academic Integrity Perceptions and the Correlation with Ethical Reasoning. <https://peer.asee.org/measuring-academic-integrity-perceptions-and-the-correlation-with-ethical-reasoning>
- Harris, L., Harrison, D., McNally, D., & Ford, C. (2020). Academic integrity in an online culture: do McCabe's findings hold true for online, adult learners? *Journal of Academic Ethics*, 18, 419-434. <https://doi.org/10.1007/s10805-019-09335-3>
- Hassan, A. (2023). *Managerial accounting*.
- Imani, M. T., & Noshadi, M. R. (2015). Qualitative Content Analysis. *Research Cutie in Human Science*, 3(2), 15-44.
- Imbush, J. I., Inongha, N. O., & Usetu, O. I. (2021). The indispensable role of guidance and counseling as a veritable tool for re-cultivating academic integrity in tertiary institutions in Cross River State, Nigeria. *International Journal of Scientific and Academic Research (IJSAR)*, 1(2), 22-27. <https://ijsar.net/index.php/ijsar/article/view/37>
- Kadayam Guruswami, G., Mumtaz, S., Gopakumar, A., Khan, E., Abdullah, F., & Parahoo, S. K. (2023). Academic Integrity Perceptions among Health-Professions' Students: A Cross-Sectional Study in the Middle East. *Journal of Academic Ethics*, 21(2), 231-249. <https://doi.org/10.1007/s10805-022-09452-6>

- Kostopoulos, P., & MacLean, A. (2023). Working together to promote the value of academic integrity. *Pédagogie collégiale*, 36(3), 52-63. <https://eduq.info/xmlui/handle/11515/38853>
- Lancaster, T. (2021). Academic dishonesty or academic integrity? Using Natural Language Processing (NLP) techniques to investigate positive integrity in academic integrity research. *Journal of Academic Ethics*, 19(3), 363-383. <https://doi.org/10.1007/s10805-021-09422-4>
- Leithhead, C., Miller, A., Visutskie, K., & Karasyov, I. (2023). Academic Integrity in Cyberspace. <https://openlibrary-repo.ecampusontario.ca/jspui/handle/123456789/1771>
- Mattar, M. Y. (2022). Combating academic corruption and enhancing academic integrity through international accreditation standards: The model of Qatar University. *Journal of Academic Ethics*, 20(2), 119-146. <https://doi.org/10.1007/s10805-021-09392-7>
- McNeill, L. (2022). Changing "hearts" and minds: Pedagogical and institutional practices to foster academic integrity. In *Academic integrity in Canada: an enduring and essential challenge*. In (pp. 487-503). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-83255-1_25
- Minocha, S. (2021). Designing assessment for academic integrity. <https://oro.open.ac.uk/80306/>
- Muhammad, A., Shaikh, A., Naveed, Q. N., & Qureshi, M. R. N. (2020). Factors affecting academic integrity in E-learning of Saudi Arabian Universities. An investigation using Delphi and AHP. *IEEE Access*, 8, 16259-16268. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.2967499>
- Nelson, M. F., James, M. S., Miles, A., Morrell, D. L., & Sledge, S. (2017). Academic integrity of millennials: The impact of religion and spirituality. *Ethics & Behavior*, 27(5), 385-400. <https://doi.org/10.1080/10508422.2016.1158653>
- O'Riordan, F., & Lowney, R. (2021). Promoting Academic Integrity among Students and Staff: The Experience of an Irish University in Running "Promoting Academic Integrity Week 2020". In *European Conference on Academic Integrity and Plagiarism 2021*.
- Penaluna, L. A., & Ross, R. (2022). How to talk about academic integrity so students will listen: addressing ethical decision-making using scenarios. In *Academic integrity in Canada: An enduring and essential challenge*. In (pp. 393-409). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-83255-1_20
- Peterson, J. (2019). An Analysis of Academic Dishonesty in Online Classes. *Mid-Western Educational Researcher*, 31(1), 24-36. <https://scholarworks.bgsu.edu/mwer/vol31/iss1/3/>
- Ramdani, Z., & Prakoso, H. (2019). Academic Integrity: A Predictor of Student Well-being in Schools. *Indonesian Journal of Educational Assessment*, 2(1), 29-40. <https://doi.org/10.26499/ijea.v2i1.14>
- Stephens, J. M. (2015). Creating cultures of integrity: a multi-level intervention model for promoting academic honesty. In *Handbook of academic integrity*. In (pp. 1-10). Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-287-079-7_13-1
- Sugiharto, D. Y. P., Kholiq, A., Nusantara, B. A., Sutoyo, A., & Arum, L. N. (2023). The effect of guidance and counselling services based on an ecological approach to academic integrity. *Social work and education*, 10(1), 27-34. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.1.3>
- Tauginienė, L., Ojsteršek, M., Foltýnek, T., Marino, F., Consentino, M., Gaižauskaitė, I., & Trevisiol, O. (2019). General guidelines for academic integrity. http://academicintegrity.eu/wp/wp-content/uploads/2022/04/Guidelines_amended_version_1.1_09_2019.pdf
- Verissimo, A. C., Conrado, G. A., Barbosa, J., Gomes, S. F., Severo, M., Oliveira, P., & Ribeiro, L. (2022). Machiavellian medical students report more academic misconduct: A cocktail fuelled by psychological and contextual factors. *Psychology Research and Behavior Management*, 15, 2097-2105. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S370402>
- Wang, F., Hou, Y., & Zhang, L. (2025). A Comparative Study on the Construction of Research Integrity in Public Medical Universities/Colleges in China: 2020-2024. *Science and Engineering Ethics*, 31(2), 1-20. <https://doi.org/10.1007/s11948-025-00538-z>
- Wu, X., Zheng, T., Nie, Y., Wu, J., Chen, J., Pathak, J. L., & Wu, L. (2025). Status of scientific research integrity knowledge in dental undergraduates from 34 universities in China. *BMC Medical Ethics*, 26(1), 29. <https://doi.org/10.1186/s12910-025-01183-8>